

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:3297

av Emanuel Öz m.fl. (S)

Äldres rätt till särskilt boende

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att praxis ändras genom lagstiftning och motivtexter innebärande att äldre personer som känner oro och otrygghet ska ha rätt till en plats på särskilt boende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Många äldre vill bo i sitt eget hem så länge det är möjligt. Att skapa trygghet i hemmet för äldre personer är en fråga om värdighet. Under de senaste 10 åren har det försvunnit 32 000 äldreboenden i landet. Under 2016 var 20 procent av befolkningen över 65 år. Antalet personer över 80 år förväntas öka åren framöver. Ungefär 3 procent av alla som är 65 år och äldre bor på särskilt boende i dag, övriga omkring 97 procent bor i vanliga bostäder. Genomsnittstiden för dem som bor på särskilda boenden har sjunkit. Detta har lett till en diskussion om att ”bo kvar hemma”- pendeln svängt för långt. Det har blivit mycket svårare att få en plats på särskilt boende för äldre. Många upplever det som att man måste kämpa för att få en plats. Inte sällan krävs stora insatser från närstående. I många fall hjälper det inte. Äldre personer som överklagar kommunens beslut till förvaltningsrätten får avslag även om man hänvisar till svårigheter att klara vardagens sysslor, oro och otrygghet. Många äldre avstår från att ansöka och överklaga eftersom man vet hur svårt det är. Det finns därför ett betydande mörkertal.

De personer som får en plats på särskilt boende är inte sällan multisjuka eller har en demenssjukdom. Senast i SVT:s programserie ”Världens bästa äldreomsorg” redovisades att närmare 75 procent av den omsorg som utförs i hemmet görs av anhöriga eller närstående. Att vårda en närstående ställer stora krav på både tid och ork. I grunden handlar det om att man vill ställa upp för någon som man tycker om. Samtidigt finns uppfattningen att anhörigvårdare känner sig svikna av kommunerna, närstående får inte sällan dra ett för stort lass. Upp emot 140 000 personer, många kvinnor, har gått ned i arbetstid för att klara insatsen.

År 2015 avled Gertrud Sigurdsen. Hon skrev en debattartikel år 2013 om sin situation. Bl.a. skrev hon ”Upp till kamp för en human äldreomsorg. Jag ska kämpa så länge jag orkar.” Hennes önskan var att få komma till ett äldreboende. Kommunen sade dock nej. Hon utsattes för vad hon själv beskrev som ”tvångsvård i hemmet”.

Att bo kvar hemma i det egna hemmet med stöd av hemtjänst och teknik kan endast försvaras om det både skapar trygghet för den äldre personen och anhöriga samt möjliggör goda livsvillkor.

När man blir äldre minskar orken vilket gör att man tillbringar mer av sin tid i bostaden. Ju äldre man blir ju mer ensam blir man när goda vänner går bort. Läkaren Yngve Gustavsson vittnar om att fler äldre riskerar att drabbas av depression. Alla äldre vill inte bo kvar hemma när orken tryter och man känner sig otrygg.

För att göra det lättare för fler äldre att få bo på ett särskilt boende för äldre måste det tydliggöras i lagstiftningen och motivtexter att även äldre personer som känner sig otrygga och oroliga ska ha rätt att få bo på ett särskilt boende. Det är inte rimligt att i stort sett endast personer som är multisjuka eller har en demenssjukdom ska få en plats på särskilda boenden. Samhället bör ge äldre en trygg ålderdom, där oro för framtiden minimeras.

Emanuel Öz (S)

Anders Österberg (S)

Sultan Kayhan (S)

Mattias Vepsä (S)

Lawen Redar (S)

Teres Lindberg (S)